

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 2.—; polletno din. 10.— in letno din. 20.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljave nanaslov lista „Sedanjost“. Nezaprte reklamacije poštnine proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: 1/2 strani din. 300.—, 1/4 in 1/8 sorazmerno; manjši: mm 50 par; trivrstični in ob smrtnice 43 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 120. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat. oglaševanju znaten popust.

Poslovitev!

Seja vodstva SLS, ki se je vršila dne 21. t. m. v Celju ob obilni udeležbi odposlancev ljudstva iz vseh krajev Slovenije, je po stvarni in vsestranski debati ugotovila popolno soglasnost in slog v stranki, izrekla svoje popolno zaupanje parlamentarnemu strankinemu zastopstvu in sprejela več važnih sklepov.

V posredni zvezi s temi sklepi je tudi odločitev merodajnih krogov vodstva naše stranke, da se moje skromne časnikarske moči uporabijo tam, kjer je mnogo večja potreba in kjer se bodo mogle plodoviteje razvijati v korist in blagor slovenskega ljudstva, ne izvzemši Dolenjske. Pokorava joč se strankini disciplini, kot zvest pristaš in odločen bojevnik njenih večnostnih načel, zapuščam, dasi s težkim srcem, uredništvo „Sedanjosti“, da odhajam tja, kamor me kliče dolžnost in potreba služiti v večjem obsegu ideji in ljudstvu.

Kot lastnik in izdajatelj „Sedanjosti“, katero sem ravno pred letom dni z velikimi žrtvami obudil k življenju, negoval, vodil in vzdrževal kljub vsem velikim težavam in skoraj nepremostljivim oviram, sem tudi ob priliki poslovitve od svojih dragih naročnikov in čitateljev mislil na ohranitev „Sedanjosti“. Žal, da je posebno v današnjih časih skoraj nemogoče najti, požrtvovalnega, za politično delo vnetega, v današnjih političnih smereh kolikor toliko podkovanega in vendar skromnega urednika krajevnega lista, ki se poleg vseh drugih neugodnih okoliščin mora boriti za svoj obstanek kljub podpori svojih prijateljev.

Zato v toliko globlje občutim vso težino nespremenljivega dejstva, da je to zadnja številka „Sedanjosti“. Kdo bolj, kot njen urednik, želi, da bodi obustitev „Sedanjosti“ le začasna in da se ob ugodnejših razmerah pojavi nov katoliški dolenjski list! Bog daj!

Ob tej priliki iskreno izjavljam, kar pa ne smatram samo za priložnostno družabno frazo, da so pušice v „Sedanjosti“, čisto ostre, namenjene tej ali oni osebi, imele pred seboj edini cilj: služiti versko izobraževalni, avtonomistični in gospodarski ideji ljudstva. Oseba je prihajala v poštev le v toliko, v kolikor je bila v nasprotnih vrstah idejnega boja. Slabega namena pa te pušice niso in ne morejo imeti.

Zato bom z nezmanjšano intenzivnostjo nadaljeval svoj boj na drugem mestu v polni zavesti dolžnosti in pravic idejnega boritelja.

Končno pa si štejem v prijetno dolžnost izreči vsem dobrotnikom, podpornikom, dopisnikom, naročnikom, inserentom in prijateljem „Sedanjosti“ svojo najtoplejšo zahvalo za dosedanjo blagohotno naklonjenost, podporo in sodelovanje. Bog živi!

Novo mesto, dne 24. maja 1922.

Fran Radešček.

P. n. naročnikom!

Vsi tisti cenj. naročniki, ki so plačali več kot petmesečno naročnino in izrecno žele povrnitev od dosedanje naročnine preostalega zneska, naj blagovolijo poslati prejemnico poštočekovnega urada in svoj naslov Upravništvu „Sedanjosti“ v likvidaciji v Novem mestu. Rok za priglasitev je določen do 11. junija t. l. S tem dnem se bo začelo izplačevati in razpošiljati preostanek vsem dotedaj priglašnim naročnikom na stroške prejemnika. Na poznejše prijave se ne bo oziralo.

Nedvignjeni zneski se bodo smatrali kot podpora za likvidacijo lista in hvaležno kvitirali.

Istotako se vljudno pozivajo vsi tisti naročniki, ki še niso popolnoma poravnali dosežanje naročnine, naj to blagohotno takoj store, ker smo uverjeni, da ne žele škode listu, ki so ga tako radi čitali.

Upravništvo.

Zakoni za kmetijstvo.

Da se približuje dan obračuna sedanjemu vladnemu režimu, dokazuje tudi širom države v zadnjem trenutku raztrobenost „skrb vladnih strank za kmeta“. Samostojneži v celih kolonah svojega lista objavljajo shode in sestanke. Kolikor se teh napovedanih shodov in sestankov v resnici tudi vrši, seveda v skromnem številu svojih omejenih volilcev, je na dnevnem redu samostojneških govornikov predvsem slaba obramba še slabše njihove protikmetске politike. Za zabelo pa vržejo par plesnivih ocvirkov iz svojega „nenapisanega programa“ obljub in govoričenja, češ, da bodo „v kratkem“ (menda ja ne v „ušpetlju“) prišli pred zbornico kar štirje zakonski predlogi za kmetijstvo. To je pa tudi vse, s čemer se hvalijo samostojneži, seveda s tujim perjem, ki pa ima popolnoma drug namen kot pa koristiti kmetom, ker so pravi očetje člani zloglasne belgrajske porodice.

Poglejmo torej od blizu te zakonske predloge, ki se bolj kot katerikoli drugi zakon globoko zajedajo v kožo poljedelcev. Če ti predlogi postanejo zakoni, kar je z ozirom na položaj malo verjetno, nam ne more biti vseeno kakšni bodo. Zato jih je treba pokazati našemu ljudstvu v njihovi pravi luči.

Prvi je predlog o agrarni reformi. Že od prevrata se mnogo delalo na agrarni reformi. Celotakratni regent je proglasil, da zemlja bodi „božja in kmetova“. Tri leta se že deli zemlja veleposestev. Toda, kje smo danes po vsem tem delu? Kaj ima kmet od tega, če se šopiri socialdemokratski milijonar Kristan na ogromnem veleposestvu v Belji? Kakšno korist ima poljedelstvo v Sloveniji, če vladni organi vplivajo na lastnike veleposestev, naj se odkupijo z bogatim darilom kralju zato, da se njihova čestokrat na nepošten način dobljena zemlja

ne razdeli med poljedelce? Milijardna odškodnina turškim veleposestnikom v Bosni, s katero so kupljeni glasovi za protiljudsko centralistično ustavo, je šla iz žepov davkoplačevalcev, korist pa bodo izvlekli špekulanti in kapitalisti, ki podpirajo centralistično samovladje. Vemo tudi, kako se je postopalo s kolonizacijo na veleposestvih na Hrvatskem, kjer ima agrarna reforma edini namen vbrizgati v čisto hrvatske kraje srbski šovinizem, ker se samo Srbom, pod krinko dobrovoljstva, daje zemlja, dočim domači in pravi kmetje ne pridejo v poštev. Agrarna reforma je torej politično sredstvo vladnih strank. Značilen je v tem oziru razgovor, ki nam je znan iz avtentičnega vira in ki se je vodil v juliju 1920. leta med ministrom za poljedelstvo dr. Vel. Jankovičem in ministrom za agrarno reformo dr. H. Krizmanom. Dr. Krizman je bil mnenja, naj se Madžare razseli iz Vojvodine v Macedonijo, v Vojvodino pa naj pridejo Srbi. Dr. Jankovič pa je temu nasprotoval, češ, da bodo Madžari še dobri Srbi, v Macedonijo pa naj se pošljejo Slovenci in Hrvatje. — Če bo torej zakon o agrarni reformi reševala sedanja vlada s svojimi protiljudskimi strankami, bo kmet imel od tega samo škodo in nobene koristi. Jasno pa je, da se pravična razdelitev velikih veleposestev mora izvršiti in sicer v prvi vrsti med domače kmete. S tem v zvezi pa je treba rešiti tudi vprašanje „komasacije“. To se pravi, da naj imajo kmetje svoje njive in polja vse skupaj okrog svojih domov in gospodarskih poslopij, ne pa raztreseno, tu eno „fliko“, tam eno „fliko“. Tako kmet lažje in ceneje obdela svoja polja, kakor pa če mora po cele ure daleč na oddaljen travnik ali njivo. Na Nemškem je to izvršila katoliška stranka v splošno zadovoljstvo. Tudi pri nas bo treba ob priliki razprave o agrarni reformi posvetiti vso pozornost temu vprašanju.

Drugi je predlog zakona o svobodnem kmetjskem domu. Kaj ne, beseda, ki se kaj lepo sliši. Če pa globlje stvar premislimo, je pa stvarnost zelo slaba. V Srbiji je v veljavi zakon, da se določena površina zemlje, hiše, gospodarska poslopja, živina in poljsko orodje, kolikor vse to potrebuje ena družina, ne sme zadolžiti ali kako drugače obremeniti. Res je, da je na ta način siromašen kmet obvarovan vsake nasilne prodaje rodne grude. To je pa tudi vse, kar mu tak zakon nudi. Na svojem malem posestvu pridela komaj toliko, da se preživi; na napredek in rast svojega gospodarstva ne more niti misliti, ker nima sredstev. Kreditne zadruge, posojilnice itd. v Srbiji ne moreje obstojati, ker jim kmet ne more nuditi kreditne podlage in jamstva, niti ne more dobiti posojila, ker je vknjižba prepovedana, menica pa je neveljavna, če je na njej podpis kmeta. In to naj bi bil svobodni kmetjski dom?! Ker torej posojilnice in kreditne zapruge sploh ne morejo delovati med kmetjskim ljudstvom, so zato po vaseh tem mnogobrojnejši kmetjski odeluhi (Srbi jim pravijo „zeleniši“). Ti ode-

ruhi posojajo denar malim kmetom za strahovite obresti na pravilno sestavljeno kupno pogodbo. Če kmet ne plača dolga v določenem času, mu je celo posestvo že vnaprej prodano. Vlada gre takim oderuhom navadno na roke in potrdi kupčijo, posebno pa, če so ti oderuhi njeni pristaši, ker je žrtev oderuhov, torej kmet, vezan pri volitvah pokazati, da je pristaš oderuhove stranke. Tako je v Srbiji. Približno tako je bilo v Sloveniji predno je dr. Krek in SLS začela ustanavljati kmetske kreditne zadrüge, v gotovih ozirih pa je v Srbiji ravno vsled tega zakona še slabše. SLS je s svojimi posojilnicami in zadrugami odločno pomela z vsemi oderuhi, ki so bili kot taki naklonjeni liberalcem, katerim je krščansko usmiljenje in ljubezen do bližnjega trn v peti. Ti oderuhi po kmetih se zato zbirajo danes v samostojneški stranki, kjer imajo tudi vajeti vodstva v svojih rokah. Zato se danes napenjajo samostojneži in liberalci z vseh sil, da naše svobodne in v resnici napredne kmetske domove ukujejo v jarem srbskega zakona, pod katerim bo zopet zaslovela liberalna oderuška obrt, kmetske kreditne zadrüge pa bodo morale propasti. Če pride predlog tega zakona pred zbornico, bodo morali naši poslanci storiti vse, da se oderuštvo iz Srbije ne preseli k nam.

Tretji je predlog zakona o gozdo-
vih. O tem predlogu zadostuje omeniti dejstvo, da se namerava vse gozdove poddržaviti. Kje je tu kmetska korist, je na dlani. Podržavljenju kmetskih in občinskih gozdov se moramo upreti z vsemi silami, zakon pa se naj uredi tako, da bo res v korist kmetu.

Kot četrti je predlog zakona o kmetskih zbornicah. Načelo stanovskih zbornic je SLS uveljavila že v sklopu svoje organizacije. Stanovi so organizirani v svojih Kmetških, Obrtnih, Delavskih in drugih

Zvezah. Slovenska ljudska stranka zastopa torej to zahtevo že v smislu svojega organizacijskega sestava in programa. Zato tudi zahteva njen ustavni predlog, da se ustanovi poleg politične tudi gospodarska zbornica, o kateri smo svojčas že govorili v „Sedanosti“. Gospodarska organizacija pa mora imeti svojo trdno podlago predvsem v stanovskih pokrajinskih zbornicah. Toda te zbornice ne smejo biti take, kakršne je vlada ustanovila za delavce. Delavska zbornica, kakršna je, je štor brez korenin, ki se ne more razvijati in na katerem seka vlada svoja polena, ki jih meče delavskemu stanu pod noge. Isto se namerava napraviti tudi z nameravano Kmetsko zbornico.

Z ozirom na vse to pač ne moremo pričakovati, da bo sedanja vlada te zakonske predloge sestavljala v korist kmetov, ker srbski vladni blok in njegov samostojneški repak nima pred očmi kmetsko korist, pač pa korist kmetskih oderuhov in kmetsko zaslužjenost.

Samostojneško-liberalnim kapitalistom in pijavkam so ti štirje zakonski predlogi o kmetijstvu le slaba vaba za kmetske „kugljice“. Zato se bo vsak razsoden in zaveden kmet izognil samostojneško-liberalne volilne skrinjice, v katerih bo k večjemu kak kozji „lorber“. Pravi republikanci, pravi avtonomisti, pravi socialisti in pravi prijatelji ljudstva in kmetov bodo glasovali za našo SLS!

Volitve v pridobninske komisije.

V nedeljo, dne 28. maja se vršijo volitve v priredbene davčne komisije. Obrtniki in trgovci morajo poleg drugih davkov plačevati od svojega obrta ali trgovine tudi občno pridobnino (patent). Pri teh volitvah, ki bodo v nedeljo, gre za ta davek.

V smislu razglasa v Uradnem listu št. 41

so uvrščeni vsi davčni zavezanci v 4 razrede in sicer:

v 1. razred spadajo oni, katerim je predpisano doslej na leto več nego 2000 K osnovne občne pridobnine;

v 2. razred oni, katerim je predpisano več nego 300 K, pa ne več kakor 2000 K;

v 3. razred spadajo tisti, ki jim je predpisano na leto več nego 60 K, a ne več kakor 300 K in

v 4. razred ti, katerim je bilo predpisano 60 K ali pa manj letne občne pridobnine.

Polovico članov volijo davčni zavezanci, polovico jih imenuje delegacija ministrstva financ v Ljubljani.

Število komisijskih članov in namestnikov za posamezne okraje se voli tako-le:

Politični okraj Novo mesto voli za 1. razred 2 člana in 2 namestnika, za 2. razred 3 člane in 3 namestnike, za 3. razred 2 člana, oziroma namestnika in za 4. razred 2 člana in 2 namestnika, Politična okraja Črnomelj in Krško se glede števila članov in namestnikov razlikujeta od novomeškega političnega okraja v toliko, da volita v 4. razredu po 3 namestnike.

Naši obrtniki so se odločili, da nastopijo v novomeškem političnem okraju z lastno kandidatsko listo samo v 4. razredu. Nosilec liste je **g. Franc Pelko, krojaški mojster v Novem mestu.**

Volitev je osebna in ustna. Vsak volilec naj pove ime nosilca liste. To zodostuje. Imenovano listo volijo sodni okraji Novo mesto, Trebnje in Žužemberk in sicer v Novem mestu, na davčnem okrajnem oblastvu, v Trebnjem in Žužemberku pa na davčnem uradu. Kandidate smo izbrali iz vseh treh sodnih okrajev. Vsak obrtnik naj prinese seboj kako legitimacijo.

Spomenica Jugoslovanskih škofov.

(Konec.)

Najnovejšega datuma sta dve dejstvi. Pokrajinska vlada v Zagrebu je na svojo roko, brez vsakega sporazuma z duhovno oblastjo, izdala naredbo o šolskih praznikih. Po tej naredbi se mora po vseh šolah, pa naj ne bo v njih niti enega pravoslavnega učenca, obhajati več pravoslavne praznikov, dočim se za katoliško mladino ukinja praznik njenega nebeškega zaščitnika, a čas za spoved in duhovne vaje je določen tako, da se sploh fizično ne bodo mogle opravljati. Sedaj je vladi težko menjati svojo naredbo, toda končno jo bo vendar le morala izpremeniti; mi pa vprašamo: ali je bilo to potrebno? Ali so taka izzivanja v korist naši državi? — Drugo dejstvo je naredba ministra za vojsko in mornarico z dne 23. marca 1922. o vojni dolžnosti bogoslovcev in duhovnikov. Tudi tu gre za raztegnitov srbskega zakona na celo ozemlje kraljevine ne da bi se bilo vprašalo, da-li je politično razborito brez parlamenta in zakona posegati v odnošaje, ki so doslej brez vsake škode za državo veljali v korist vseh konfesij. Ako se pa pomisli, da se prav sedaj dela po eni strani za razorožitev, za znižanje vojske, za tako potrebni mir med narodi in po drugi strani vpošteva naravnost obupno stanje in pomankanje klera, potem se mora ta naredba kar najostreje obsedniti. V zagrebški nadškofiji n. pr. je že nekoliko

župnij brez župnikov in kapelanov, torej brez vsakega duhovnika, da niti ne omenimo velikih župnij, na katerih se starček župnik muči brez pomočnika. Letos pa dovršita nauke cela dva bogoslovca, a še te dva morata brez vsake potrebe najprej v 12 mesečno vojaško službo, a duhovno pastirstvo jih tako krvavo potrebuje! Ako se ta naredba ne izpremeni, kaj poreko na to toliki verniki, ki ne nehajo prositi za duhovnike, pa zvedo — za to dejstvo?

Kaj naj rečemo na vsa ta dejstva? Kakor da se je v naši državi vse zarotilo, da se ustvari čim več nezadovoljnežev. Jako lahko je vse te, po državni upravi ustvarjene nezadovoljneže proglasiti za nezanesljive elemente, separatiste, defetiste, ali kakor že hočete, toda drugo vprašanje je: ali je to državniko modro in ali se tako utrjujejo temelji naše države? Mi si usojamo to zanikati tem odločnejše, čim močnejše ljubimo to državo in čim bolj želimo, da bi bila srečna in močna in spoštovana.

2. Ako obrnemo pogled na materialno stanje katoliške cerkve v naši domovini, potem nam oko najprej obstane na izvajanju agrarne reforme. Kolikokrat je katoliški episkopat pri kralj. vladi usmeno in pismeno zahteval leka proti krivici, ki se prizadeva katoliški cerkvi, nazadnje z obsirno vlogo s skupne seje episkopata dne 6. maja 1921. št. 12. Ko niti na to ni bilo nikakega odgovora, a se je za gotovo zvedelo, da se

je pravoslavni patrijarhu še začetkom septembra izdal odlok, s katerim se mu vrača dnjsko veleposestvo, se je obrnil predsednik ožjega odbora episkopata na ministrski svet z novo vlogo z dne 6. maja 1921. Niti na to vlogo še do danes nismo prejeli nobenega odgovora, zato smo pa lahko čitali v „Hriščanskem životu,“ listu skupščinskega tajnika dr. V. Janiča, kjer se z veseljem ugotavlja, da se bodo pravoslavni samostanom 1. oktobra 1922. vrnila z agrarno reformo vzeta zemljišča (Zv. I. str. 58.).

Ko se je zvedelo za proračunski načrt finančnega ministra za l. 1922., smo se vsi presenečeni vprašali, odkodi nekemu tolika smelost, da si upa s tako očito in strašno krivico na dan? Za pravoslavne približno šestkrat toliko kakor za katoličane. Vsi naši cerkveni prosvetni zavodi so prezadovoljeni, katoliška duhovščina strada in trpi vsakoršno pomanjkanje — pa tolika krivica v proračunu! Zdi se, da je nekemu v resnici do tega, da nas reši vsakega dvoma o bojznosti, izrečeni v vlogi dne 26. januarja: „da se v nas ne ubije vera, da je v kraljevini SHS pravičnost in enakost za vse državljane in za vse (veroizpovedi) cerkve“.

Tako postovanje nasproti katoliški cerkvi od zgoraj, nerazumevanje katoliških institucij in življenja in vsled tega najneopnovanejša in najneumnejša denunciacije od zdolaj, potem pa napadi in sumničenja od strani — vse to ustvarja atmosfero,

Obrtniki! Udeležite se volitev polnoštevno! 28. meja pokažite, da hočete mož, ki bodo pravično zastopali Vaše interese. Proč z ljudmi, ki bi v svojem strankarskem fanatizmu zavrgli pravico in nalagali našim obrtnikom na ramena krivične davke! Obrtniška zavest, da boste v nedeljo kovači svoje usode, naj vas privede na volišče in glasujte za našo listo!

Iz obrtniških krogov

smo prejeli:

Star pa resničen pregovor pravi: Dvakrat da, kdor hitro da. To velja posebno če je kdo v hudi stiski, pa se mu hitro pomaga. Če je dar tudi majhen, mu je veliko več pomagano če se mu da tisti hip, ko je v največji zadregi, kakor pa če bi mu čez en mesec dal desetkrat toliko. Isto velja tudi za obrtnike.

Dvakrat plača, kdor precej plača. To naj bi upoštevali cenj. naročniki in si zapomnili posebno tisti, ki imajo navado, da nikdar precej ne plačajo, marveč puste obrtnika čakati včasih po cele tedne na zasluženi denar. Stem, če naročniki precej ne plačajo, spravijo obrtnika v veliko zadrego. Obrtniki moramo surovine in potrebščine precej plačati; trgovci ne dajo nič na kredit; pravijo, da tudi tovarnarji njim nič na kredit ne dajo. Tudi če bi se dobilo na kredit, je treba tisto kmalu plačati — Kako naj obrtnik toraj dela, če bo denar založil za blago, naročeno delo naročnikom oddal, na denar pa čakal cele tedne. In če bo naročnika lepo opomnil naj plača, bo ta še zameril in ne bo dal več delat in šel k drugemu mojstru. Žal, da imamo dosti takih mojstrov, ki komaj čakajo, da svojemu tovarišu odtegnejo par naročnikov, če jim tudi na počak delajo in se potem bahajo koliko denarja imajo pri naročnikih. Da je to ne-

vsled katere se porajajo v nekatoškem delu naroda nemili pojavi sovraštva in mržnje proti katoliški cerkvi in njeni duhovščini. A vendar je samo katoliška cerkev in njena duhovščina z največjim samozatejevanjem in žrtvami rešila našo narodnost v vseh ogroženih krajih, povsodi pa je najintenzivnejše sodelovala za kulturni in gospodarski napredek naroda.

Kdo pomore, da se izpolnijo besede današnjega ministra Pribičevića, izrečene na zgodovinski seji hrvatskega sabora dne 28. oktobra 1918.: „... da morajo biti v tej skupni državi Slovenci, Hrvati in Srbi popolnoma enak faktor. Ne gre za tem in ne more in ne sme iti za tem, da se v tem edinstvenem narodu posamezni deli majorizirajo ali nulificirajo. Kajti, visoki sabor, ako bi se mogla le v en sam, četudi najmanjši del našega naroda zajesti bojazen ali sumnja, da v tej skupni državi ne bi imel vsak del našega naroda bodisi enakega varstva bodisi enake suverenitete ko bi se taka sumnja mogla vgnezditi v enem delu tega naroda, potem bi ta sumnja izzvala stanje, ki bi značilo slabost naše nove države in v tej slabosti bi našli tuji narodi, ki nas bodo obdajali in ki bodo proti nam gojili imperialistične težnje, moč zase.“

Kdo, kličemo, naj to izvede?! Mi smo pripravljene pomagati, ker vemo, da bo naša država šele tedaj močna in spoštovana ter bo tudi katoliška cerkev v njej nemoteno vršila svojo nad vse vzvišeno nalogo.

značajno in nekolegijalno, zato se ne zmejnijo. Obrtniki bi morali skupaj držati kakor eden, tako drugi, pa se nam nebi ljudje posmehovali. Delovati bi morali po svojih zadrugah in obrt. društvih v prvi prsti za zboljšanje naših stanovskih razmer in povzdigo malega obrtnika, ne pa politiko in strankarstvo uganjati petegovati se za razne stolčke in siliti pod frak. Žalostno je pri tem tudi to, da imamo obrtniki takega voditelja ali predsednika ali kakor že hočete ki pravi, da naj ga vsi novomeški obrtniki v . . . pišemo. (Priče na razpolago! — Op. ur.) No, pa vsaka reč le en čas trpi. Dovolj za sedaj, drugič kaj več. — Cenjenim naročnikom pa še enkrat: Dvakrat plača kdor precej plača! Obrtnik

Jos. Munda:

O varčevanju.

Gosto razširjene posojilnice so najboljša sredstva za pospeševanje marljivosti, trdnosti in varčnosti.

A število posojilnic samih še ne zado- stuje. S samo mehničnim pospeševanjem varčnosti ne bomo mogli doseči pravih uspehov. Ako hočemo, da bo ljudstvo varčno, moramo tudi gledati, da ostane pravo pojmovanje varčnosti vedno živo in če bi smisel za varčevanje nazadoval, da ga zopet poživimo.

Na teh poljih imajo odborniki in člani nadzorstev hvaležno polje in store lahko ob raznih prilikah mnogo dobrega. V nekaterih krajih je razvada, da ženitovanjske slavnosti trajajo po cele dni, kar seveda povzroča ogromne in povsem nepotrebne stroške. Marsikak zakonski par bi sicer rad slavnost skrajšal, ali ljudje si ne upajo tega storiti, ker stojijo pod pritiskom razvade in navada je železno srajca. Mislim, da bi bilo umestno, če bi načelstva posojilnic dala razpravljati o tej potratnosti na občnem zboru. Gotovo bi se mnogi posestniki izjavili da ne bodo v svojih hišah trpeli ženitovanja delj kakor en dan. Posnemovalcev bodo našli obilo. Na podoben način se bo dalo, če ne preprečiti, pa vsaj omejiti nepotrebne škodljive izdatke tudi ob raznih drugih priložnostih.

Ravno občni zbori so jako pripravna prilika, kjer naj se stariši, varuhi, gospodarji in delodajalci pouče, kako naj uplivajo na mladino in jo navajajo na varčevanje. Ugledne osebe v dotičnem kraju, naj se naprosijo, da imajo na občnem zboru predavanje o varčnosti. Tako posnemanje bo gotovo mnogo zaleglo.

Na občnih zborih je pa tudi prilika da se ljudem govori ne samo o varčevanju mladine, ampak naj se pogostokrat poja- snjuje cilj posojilnice, ki koče kolikor mogoče ves odvisni denar v svojem kraju centralizirati v svojem delokrogu. Kaj pa imajo naši ljudje od tega, ako nosijo svoje prihranke v nasprotne zavode? Koristi, ki jih napravijo liberalni zavodi in banke od prihrankov kmetskega ljudstva, se vporabijo največkrat v namene, ki so interesu in blagru našega ljudstva škodljivi. Če pa je naložen odvisni denar pri naših zavodih, se uporablja za pospeševanje gospodarskih in kulturnih potreb okraja. Tudi to okolnost je treba ljudem povedati in brez dvoma se bodo našli mnogi, ki jo bodo uvaževali.

Nekateri varčevalci bodo mogoče imeli

pomislike glede varnosti pri posojilnici naloženega denarja. V tem pogledu je treba ljudem raztolmačiti ustroj kreditne zadruge, s kakšno zavezo članov je ustanovljena, na kak način dovoljuje posojila in kake so odborniki, oziroma člani nadzorstva v prvi vrsti odgovorni za poslovanje. Taka pojasnila bodo razpršila mnogo dvomov, ali je posojilnica varna ali ne.

Samoobsebi umevno je, da mora posojilnica nuditi vlagateljem tako obrestno mero, da ne bodo na škodi pri obrestih. Ravno tako je samoobsebi umevno, da morajo odborniki in drugi funkcionarji strogo molčati o višini hranilnih vlog, kajti marsikdo ne mara svojega denarnega stanja obešati na veliki zvon bodisi vsled pomisleka glede davkov, bodisi iz kakih drugih razlogov.

To bi bile nekako splošne pripombe, kako se da potom zadružne kreditne organizacije pospeševati varčevanje. Je pa še drugih, manjših pripomočkov, ki služijo i temu namenu in so se deloma že uporabljala z znatnim uspehom.

Tako so se marsikje dobro obnesli domači nabiralniki, varčevalne znamke, šolski nabiralniki itd. Uspeh pri uporabi teh sredstev je pred vsem odvisen od spretnosti zadružnih organov in njihove idealne vneme za podrobno zadružno delo. Žal, da so sedaj ti pripomočki tako dragi, da se v večini slučajev njih uporaba ne bo dala koristno izvesti.

Zdi se mi potrebno naglasiti, naj bi posojilnice opozarjale zlasti stariše, naj otrokom ne dajejo daril in nagrad v denarju, ampak naj se raje dotična svota naloži v posojilnici, otroku pa izroči vložna knjižica s primernim poukom. Isto velja za botro in pa delodajalce, ki naklonijo otrokom, oziroma svojim uslužbencem in poslom kako nagrado.

Učno napravo bi bilo naprositi, da pozove učiteljstvo, naj večkrat na leto govori šolski mladini o pametnem upotrebljanju denarja in o tem, kake koristi nudi nalaganje denarja v posojilnicah.

Vezane naložbe. Večkrat hočejo stariši ali sorodniki v korist kakega otroka naložiti nekaj denarja z namenom, da se sme vloga izplačati šele po preteku določenega časa, na pr. kedar postane otrok polnoleten, ali si ustanovi svojo družino itd. V knjižici se zabeleži tozadevna pribomba in vloga se potem ne sme drugače izplačati, kakor če nastopi dogovorjeni dogodek, ali če je pretekel čas, ali če dotična oseba preje umrje. Tak način nalaganja denarja je zelo priporočljiv in bi bilo dobro, da mu obrnejo stranke in posojilnice večjo pozornost.

Navedeni razlogi, zakaj in kako naj posojilnice pospešujejo med ljudstvom smisel za varčevanje, so bolj moralnega značaja. Oziri na splošno dobrobit vsega zadružništva zahtevajo nujno, da se posojilnice kar najbolj brigajo za varčevanje, da si na ta način zasigurajo zadosten dotok prihrankov in skrbe s tem za svojo neodvisnost kakor tudi za gospodarsko osamosvojitve ostalih zadružnih organizacij, ker le potem bo vse zadružništvo stalo na svojih nogah in bo šele prav moglo vršiti svojo vzvišeno nalogo.

Tedenske novice.

Pogreb pok. gospodične Rafele Budrove se je vršil v petek popoldne ob veliki udeležbi sorodnikov, znancev in prijateljev velespoštovane in ugledne, z nenadno izgubo ljubljene hčerke

teško prizadete rodbine. Velečastita kapiteljska duhovščina z mil. g. proštom na čelu in ob asistenci oo. frančiškanov in usmilj. bratov je ob pretresljivih zvokih zvonov izvršila svečane pogrebne molitve. Veliko število vencev in šopkov svežih cvetlic ter mnogoštevilna udeležba iz vseh slojev meščanstva je pričala o globokem sožalju Novomeščanov. Večni mir in pokoj dragi pokojnici! Spoštovani rodbini naše najiskrenejšesožalje!

Ponovno opozarjamo izobraževalna društva novomeške dekanije, da pošljejo vsaj po enega delegata k ustanovitvi dekanjsko okrožnega odbora S. K. S. Z., ki bo v nedeljo 28. t. m ob 10. uri popoldne v Rokodelskem domu v Novem mestu. — Pride tudi zastopnik S. K. S. Z. iz Ljubljane.

Katoliški shod za leskovsko dekanijo in okolico v Kostanjevici. V soboto 27. maja bo v Društvenem domu zborovanje zastopnikov izobraževalnih društev in njihovih odsejov. Pričetek ob 4. uri popoldne. — V nedeljo 28. maja popoldne: Zbirališče pri Društvenem domu. Ob 8. uri začetek spreveda in odhod na slavnostni prostor. — Sv. maša in zborovanje na prostem. — Poleg pridigarja in treh glavnih govornikov nastopijo tudi nekateri zastopniki organizacij s kratkimi pozdravi. — Popoldne zborovanje v oddelkih: 1. Marijine družbe pri B. M. Dobrega sveta. 2. Tretji red v župni cerkvi. 3. Organizacije, izobraževalna društva ter možje in fantje sploh pa v Društvenem domu. — Za sklep skupna slavnost pri Dobrem svetu s petimi litanijami in zahvalno pesmijo. — K obilni udeležbi vabi Pripripravljalni odbor.

Zabavljat pa znajo. V nedeljo popoldne, ko so se zbirali delegati vodstva SLS na kolodvoru v Celju za odhod, so se sprehajali pred peronom trije mlečnozobi Srbi, od katerih je eden nosil carinsko uniformo. Ko je šel g. dr. Korošec z večjo družbo mimo njih, je eden teh čokorilovcev začel v posmehljivem tonu šteti: „Jedan, dva, tri, četiri popa.“ Ko je g. dr. Korošec to čul, se je obrnil in stopil k zabavljaju z vprašanjem: „Kaj ste rekli?“ Čokorilovec je nato ponovil: „Jedan, dva, tri, četiri popa.“ G. dr. Korošec pa mu odvrne: „Pojdite zabavljat v vašo Srbijo, ne pa tukaj na slovenski zemlji!“ Golobrači carinik, neko revše, pa se oglasi: „Mi smo ovde u Jugoslaviji.“ Nato pa pokliče službujočega stražnika k sebi: „Ej, kaplari, bre, hodi ovamo!“ Nameraval je pustiti aretirati dr. Korošca, misleč, da je v Srbiji, kjer se tudi to dogaja. Ko pa je čokorilovec zvedel, skom ima opravka, je odšel z dolgim nosom. Ker je ravno takrat šel mimo dr. Kukovec, se je čokorilovec lahko pri njem potolažil.

Ljudska posojilnica v Novem mestu uraduje vsak dan, sprejema vloge in daje posojila pod najugodnejšimi pogoji. Zavod toplo priporočamo.

Satan vasuje.

Zmračilo se je v naši notranjosti. Framazonsko kladivo je zakovalo s časopisnim potiskanim papirjem in bankovci odprtino srea, skozi katero je prodirala luč božje Resnice. Motna in medla leščerba laične morale je slabo razsvetljevala zaduhli in vlažni prostor. Komaj se razločujejo temni obrisi nizke nagote najraznovrstnejših grehov. Druži se pohotnost s sebičnostjo, oduševstvo z umorom, tatvina s škodoželjnostjo. Kot plesnoba v vlagi in temi se razvija greh ob grehu v kaotičnem labirintu plazečih se strasti pohlepne poželjivosti. Oh, kako odurne in trpke so te slike!

Šine zubelj iz globine, ki pali in žge kot vest grešnika, — a grehi se ne ganejo. Gromkopretresujoče zareži ostuden smeh med plamenom in Satan se prikaže v vsem svojem sjaju. Klanjajo mu se grehi, leščerba laične morale zamre in vse izgine ž njo, — le grehi in Satan ostanejo. Vse se pogreza nižje in nižje...

V baržunu in svili, s priliznjeno in hinavsko krinko na licu, našminkanim z dišavami in mazili, z mečem in opolzko knjigo oborožen stoji sredi svojih pomagačev na opustelih ruševinah in pogorišču... Dvoje oči, kot ogenj žarečih, zapeljivo švigajo med sladkim besedičenjem v duševni temi. Vrsta belih, ostrih zob za blišči in — zaškriplje.

Sedel sem v senci košatih kostanjev, mislil na vse to in — prišel je mimo... Satan! Z očesom je švrknul, ni me pogledal in že me je ranil v dno duše. In koliko je satanov ob Satanu!

Ali bi zaslužil pozornost sveta Satan v svojem satanstvu? Ne. Ljudje bi se ga izogibali, odpirali s pomočjo duhovščine in cerkve vrata in okna na stečaj božji luči in ga odganjali. Toda satan hodi v moderni obleki, primerno rejen in lep, s počesanimi lasmi, ves vabljev, nežen in krepek. Škornji na kveder, moški čevlji in ženski šolnici so njegovim stopinjam enako mamljivi.

Najprej švrkne z očmi, s pogledom ošine, nato počasi zaokrene, dostojanstveno nastopa in vedno bolj in bolj skračuje razdaljo do žrtve. In kot bi trenil, tiče ostri kremplji v srcu.

Da, mrak je in noč postaja bolj in bolj pusta, neznosna. Približal se je, pozdravil vljudno

in načela sva pogovor o vremenu. Prešla sva na dnevne novosti in končno na slovstvo in podobno. Tudi o veri in cerkvi sva govorila. Kako lepo je znal govoriti o Bogu in Kristusu. Nato je začel priporočati brezverska dela, prepovedano liberalno časopisje in opolzke romane, češ, treba je skusiti vse, spoznati vse in potem šele ločiti zrno za pogačo od snetiva. Prišel je na vrsto civilni zakon, razporoka, verouk v šoli. Dočim mi je priporočal spoznavati svet in se vsestransko poglobiti v iskanju resnice, mi je prepovedal poslušati duhovščino, hoditi v cerkev in prejemati svete zakramente. Zatajil mi je Resnico, da iščem resnico, kjer je ni. To sem spoznal šele iz Satanovih besed: „Prej ne zmagamo, dokler ne vržemo križa in vere z duhovščino vred iz šol!“ Češ, mladina mora biti svobodna, ne pa vkovana v zapovedi in pokorščino, ki — disciplinirana — vstvarja čuda odpora proti vsem napadom Satana. Discipliniran človek, zvest Bogu, starišem in predpostavljenim je šleva v očeh Satana!

Vstal sem in zakričal: „Kaj me skušaš Satan? Poberi se izpred mene! Ti si spraval nežno dekletce, da je spoznalo svojo lepoto in po njej svoj greh! Kaj mar ni razporoka tvoje sredstvo k svobodni ljubezni zaradi uničenja človeške družbe? Zakonska nezvestoba ponižanje in umor ploda je greh za razvoj grehov! Narod brez verske kulture, je narod brez bodočnosti! O čem naj mati govori svojemu ljubljenu otroku, če ne o Mariji in Kristusu?“

Padla je Satanu krinka z obraza. Vsula se je name ploha psok: pes, farški podrepnik, klerikalna pošast itd. Nato so sledile pretnje in celo — udarci...

Stresel sem se. Oborožil sem voljo, prebolel rane in se zatekel v Cerkev.

Rešen sem bil! Oddaleč sem se čul besno tuljenje...

Po svetu hodi Satan... Zašel je tudi v šolo brez križa in skozi usta liberalnega učitelja poučuje otroke: Kristus je umrl med razbojniki sramotne smrti na križu.

Kaščanski stariši! Zaprite cerkve, pobijte duhovnike, potem pa napravite za svoje posurovele otroke, ko pridejo iz brezverske šole, krotilne zverinjake!

Razširjajte katoliško časopisje!!

Dekle za trgovino
išče primernega mesta. — Ponudbe na
«Sedanjost».

„Rafijo“, prvovrstno kg a 38 K,
srpe, kose, osle in drugo železnino,
kupite najceneje pri A. Šušnik,
železnina, Ljubljana.

Trgovina ALFONS OBLAK
v Novem mestu
priporoča špecerijsko, kolonijalno
in galanterijsko blago.
Točna in solidna postrežba!

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

na novo dospelo: umetna gnojila — superfosfat in apneni dušik
galica, žveplo, najboljša ameriška rafija.

Semena: nemška in domača detelja, pesa in vse vrste trave.

Posebni manufakturni oddelek.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru. — 2. Zvonove proti razpoki in prelomu. — 3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanja.

Skupno premagamo skupne težave!

Svoji k svojim!